

30. Адміністративно-правове забезпечення судової влади в Україні [Текст] : монографія / Іванишук Андрій Анатолійович ; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна", Ін-т права та суспіл. відносин. - Київ ; Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2015. - 433 с.

31. Кодекс адміністративного судочинства України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446.

УДК 342.951:631.95(477)

НОВАК Н.П.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТОВАРНОГО ЗНАКУ У ВИРОБНИЦТВІ ТА ОБІГУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

В статті виокремлено питання адміністративно-правового використання товарного знаку у виробництві та обігу органічної продукції. Виявлено, що торговельна марка слугує гарантом безпечності, забезпечує товар високим рівнем якості та зобов'язує власника нести відповідальність у разі недотримання встановлених зобов'язань. Визначено, що адміністративно-правове забезпечення використання товарного знаку у сфері адміністрування виробництва і обігу органічної продукції в Україні, як комплекс адміністративних проваджень, що здійснюється суб'єктами публічної адміністрації і направлені на реалізацію та захист прав, свобод і законних інтересів осіб щодо забезпечення реалізації регулювання суспільних відносин у сфері адміністрування виробництва і обігу органічної продукції в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, виробництво, обіг, органічна продукція, реєстр, торговельна марка.

В статье выделены вопросы административно-правового использования товарного знака в производстве и обращении органической продукции. Выявлено, что торговая марка служит гарантом безопасности, обеспечивает товар высоким уровнем качества и обязывает владельца нести ответственность в случае несоблюдения установленных обязательств. Определено, что административно-правовое обеспечение использования товарного знака в сфере администрирования производства и оборота органической продукции в Украине, как комплекс административных производств, осуществляемая субъектами публичной администрации и направлены на реализацию и защиту прав, свобод и законных интересов лиц по обеспечению реализации регулирования общественных отношений в сфере администрирования производства и оборота органической продукции в Украине.

Ключевые слова: административно-правовое обеспечение, оборот, органическая продукция, производство, реестр, торговая марка.

The article highlights the issue of administrative and legal use of the trademark in the production and circulation of organic products. It has been found that the trademark serves as a guarantor of safety, provides the product with a high level of quality and obliges the owner to be responsible in case of non-compliance with the established obligations. It is determined that the administrative and legal support for the use of trademarks in the field of administration of production and circulation of organic products in Ukraine as a set of administrative proceedings carried out by public administration and aimed at implementing and protecting the rights, freedoms and legitimate interests of individuals

public relations in the field of administration of production and circulation of organic products in Ukraine.

Keywords: administrative and legal support, circulation, organic products, production, register, trademark.

Постановка проблеми. Всесвітня організація охорони здоров'я стверджує, що більшість захворювань людства пов'язана із споживанням неякісних продуктів харчування тому ринок органічної продукції стає більш витребуваним у споживача, які готові їх купувати за умов забезпечення суворого контролю якості з боку державних органів. Особливо це стосується України, де переповнений низькоякісними товарами внутрішній ринок стимулює споживачів до купівлі органічної продукції при наявності відповідної інформації саме про ці продукти. Окрім того, відповідні знаки маркування на органічній продукції є інформаційним джерелом для споживача, щоб її придбати. Однак, на сьогоднішній день недобросовісні виробники, переслідуючи ціль збагачення для створення іміджу бренду eco-friendly використовують на товарах позначення: «екологічний», «натуральний», «органічний», «біо» тощо, що не відповідає дійсності, та таке використання носить термін «грінвошинг».

Торговельна марка слугує гарантом безпечності, забезпечує товар високим рівнем якості та зобов'язує власника нести відповідальність у разі недотримання встановлених зобов'язань. В Україні розроблено до 2030 року національну систему розвитку направлену на підвищення та якісне життя і благополуччя нинішніх та майбутніх поколінь, гарантування соціально-економічної та екологічної стабільності, у поєднанні загальнонаціональних і регіональних інтересів.

Аналіз публікацій на тему дослідження. Науково-теоретичну основу склали роботи як вітчизняних так і зарубіжних науковців, а саме: В. Авер'янова, О. Андрійко, В. Андрушенка, М. Ануфрієва, В. Артиша, Г. Атаманчука, Ф. Бавеса, В. Бакуменка, Г. Баоуракіс, О. Бандурки, Р. Безуса, А. Берлача, Н. Берлач, І. Білоткача, Ю. Битяка, В. Бондарь, Н. Борд, Н. Буги, Т. Брагіна, А. Васіної, А. Васильєва, Х. Віллера, О. Вишневіської, В. Галуцька, В. Гармашова, В. Гарашука, Д. Гутмана, І. Голосніченко, В. Грановської, Т. ДеГрегори, Є. Додіна, А. Дубгарда, М. Драга, Д. Йосифовича, О. Непочатенка та інших. Проте безпосередньо питання адміністративно-правового забезпечення використання товарного знаку у сфері виробництва та обігу органічної продукції, вони у своїх працях не аналізували, а зосереджували свої наукові пошуки на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

Мета статті полягає в тому щоб на основі аналізу законодавства з'ясувати юридичну природу адміністративно-правового забезпечення використання товарного знаку щодо виробництва та обігу органічних продуктів.

Виклад основних положень. Розвиток світового ринку створює нові конкурентоздатні види продукції, особливо у сфері виробництва та обігу органічної продукції, що дає можливість більшого вибору споживачеві для задоволення своїх особистих потреб. Починаючи із 60 років ХХ ст. якість продукції та процеси її виготовлення стали трактуватися як відповідність вимогам споживачів. Характерним є впровадження системи якості, статистичне управління процесами (SPC), комплексне управління якістю (TQC – Total Quality Control), управління якістю, що охоплює всю компанію (CWQC), які передбачають чітке встановлення та розподіл відповідності, повноважень та взаємодії в організації. У 70-80-і рр. ХХ ст розпочався етап менеджменту якості (QM – Quality Management), коли якість трактується як задоволення вимог споживачів та потреб співробітників. Характерними моментами цього етапу є розуміння того, що технічні умови та стандарти на продукцію не виступають гарантією того, що вимоги споживачів та законодавця будуть виконані стандарт [1, с. 99-101]. На сьогодні у всьому світі діє мережа екологічного маркування (Global Ekolabelling Network (GEN)), до якої входить 36 країн, що здійснюють екологічне маркування відповідно до добровільного міжнародного стандарту ISO 14024. Якщо говорити за Україну то український знак екологічного маркування «Екологічно чисто та безпечно» включено до міжнародного реєстру 8 жовтня 2004, а у 2011 Українська програма екологічного маркування пройшла міжнародний аудит і отримала сертифікат за програмою взаємного визнання «GENICES». Будь-які правовідносини виникають на підставі певних передумов. Так, наявність господарської правосуб'єктності є передумовою виникнення права на знак, як об'єкт господарського права, а умовою виникнення такого права є державна реєстрація знака або правочин, щодо розподілу майновими правами інтелектуальної власності, тобто це група правочинів у сфері

інтелектуальної власності, спрямованих на набуття, зміну або припинення майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності [2, с. 566–575]. Повністю погоджуємось із В. Долечек, який вказував, що зосередження уваги на якості послуг – складова загального спрямування реформ державного управління, що проводяться країнами-членами ОЕСР, основна мета яких полягає у поліпшенні реагування організацій державного сектора на потреби громадськості, зокрема шляхом акцентування на кінцевих результатах їх діяльності [3].

Державою розроблено до 2030 року план заходів, що гарантуватимуть впровадження міжнародних стандартів управління довкіллям і екологічного маркування продукції, прискорення інформатизації сфери охорони довкілля та використання природних ресурсів, створення національної багаторівневої інфраструктури управління геоecологічними даними та загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації [4]. Конституцією України гарантовано право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності [5]. Говорячи за визначення торговельної марки то законодавець тлумачить це, як позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб [6]. Статею 492 Цивільного кодексу України зазначається, що торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів [7].

Теоретики права зазначають, що право користування торговельною маркою є і певним юридичним обов'язком його власника. Юридичний обов'язок – це закріплена нормами права міра необхідної поведінки особи, яка спрямована на задоволення інтересів носія суб'єктивного права [8]. До суб'єктів що забезпечують легітимацію права на торговельні марки відносяться уповноважені державні органи, тобто відповідні органи, що надають відповідні адміністративні послуги. На нашу думку, дуже широко такі послуги класифікував В. Колпак: а) видача дозволів (зокрема – у сфері підприємницької діяльності, сертифікація тощо); б) реєстрація з веденням реєстрів (зокрема, реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності), у тому числі легалізація суб'єктів; в) легалізація актів (консульська легалізація документів), нострифікація (визнання дипломів, виданих в інших країнах); верифікація (встановлення достовірності сертифікатів про проходження товарів з України); г) надання соціальних адміністративних послуг – визнання певного статусу, прав особи [9, с. 16]. Дійсно шлях отримання відповідного торговельного знаку у практичній діяльності досить складний. Це здійснюється на підставі одночасно декількох законодавчих актів. Так, наприклад закон «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», державний реєстратор на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці: проводить державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб; у Законі України «Про адміністративні послуги» встановлені основні правила, які стосуються організації документообігу щодо дозвільної діяльності, реєстрації, ліцензування, сертифікації тощо; «Про підприємництво» - визначено хто може займатися такою діяльністю тощо. А законом «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» загальні правила їх отримання, окрім того ведення єдиного Державного реєстра свідочств України на торговельні марки.

Відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» [10] продукт дозволяється маркувати як органічний продукт, якщо він вироблений відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції і містить не менше ніж 95 відсотків органічних інгредієнтів сільськогосподарського походження (за вагою без урахування частки води та кухонної солі) та не більше 5 відсотків (за вагою) неорганічних інгредієнтів, внесених до Переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва та які дозволені до використання у гранично допустимих кількостях. Органічне виробництво такого продукту підтверджується сертифікатом.

Органічна продукція і та ділянка, на якій вирощувалася сировина, мають пройти перевірку та отримати документ. Щоб отримати право ставити екомаркування на своїй упаковці, виробник також має сплачувати ліцензійні внески, що впливає на ціноутворення.

На сьогодні в Україні одним із знаків екологічного маркування визначено «Зелений журавлик», відповідно така продукція має показники безпеки та екологічні характеристики та пройшла незалежну експертну оцінку дотримання вимог екологічних стандартів на усіх

етапах життєвого циклу: від сировини до готового товару чи виробу, і навіть його споживчої тари чи пакування. Державний логотип, затверджений наказом Мінагрополітики, має чітку визначену структуру та може наноситися на будь-яку упаковку, етикетку (стікер), споживчу тару, контретикетку, кольєретку, ярлик, пробку, листок-вкладиш, документ, повідомлення, інші елементи упаковки, що супроводжують органічну продукцію чи належать до неї. Крім того, за стандартами ЄС, продукцію можуть маркувати у вигляді спеціального листка на зеленому тлі. Виробники мають проходити повторну сертифікаційну перевірку щороку.

Висновки. Отже, адміністративно-правове забезпечення використання товарного знаку у сфері адміністрування виробництва і обігу органічної продукції в Україні – це комплекс адміністративних проваджень, що здійснюється суб'єктами публічної адміністрації, які носять специфічний характер і направлені на реалізацію та захист прав, свобод і законних інтересів фізичної та юридичної особи щодо забезпечення реалізації регулювання суспільних відносин у сфері адміністрування виробництва і обігу органічної продукції в Україні.

Список використаних джерел:

1. Муніципальний менеджмент: навч. посіб. для слухачів системи підгот., перепідготовки та підвищ. кваліфік. держ. службовців, студ. вищ. навч. закл. / Шаров Ю. П., Чикаренко І. А., Бобровська О. Ю., Вишинська Н. І., Кокін О. П. Донецьк : ДРІДУ НАДУ, 2007. 350 с.
2. Право інтелектуальної власності: Академічний курс : підручник для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. Київ.: видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.
3. Долечек В. Якість надання управлінських послуг населенню: зарубіжний досвід. Управління сучасним містом. № 10-12 (12), 2003. С. 37
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України.
5. Конституція України. URL. zakon.rada.gov.ua/laws
6. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг. Закон України. URL. [zakon. rada. gov. ua/laws/show /3689-12 #Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text)
7. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
8. Колодій А. М. Основи держави і права. Київ. Либідь, 1997. 207 с.
9. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посіб. Київ. Юрінком Інтер, 2008. 286 с.
10. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>